

Euroopan unionin
osarahoittama

Kuusamo, Pudasjärvi, Taivalkoski, Puolanka ja Ksakki ry

Work&Stay –kokonainen elämä Koillismaalla -hankkeen Työelämätulkki –palvelun vaikuttavuuden arviointi

Yhteenveto 5.11.2025

Mikko Kesä ja Pekka Ylikojola

MIKKO KESÄ OY

Sisällys

1. Toteutus

2. Tuloksia

3. Vaikutusarvio

1. Työllistyminen
2. Taloudellisuus
3. Toiminnan kehittäminen ja jatkuvuus

4. Vaikuttavuusmalli

1. Toteutus

Toimeksianto

Work & Stay -hanke tilasi asiantuntijapalvelun, jonka päätavoitteena **oli edistää työllisyyspalveluiden toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointia ja tiedolla johtamista** Work & Stay – Kokonainen elämä Koillismaalla -hankkeen toteuttajaorganisaatioissa.

Toimeksiannolla oli kaksi päätehtävää:

- toteuttaa hankkeen toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi
- mallintaa jatkossa hyödynnettävissä oleva toimintamalli työllisyyspalveluissa toteutettavaan vaikuttavuuden arviointiin.

Arviointi tehtiin Mikko Kesä Oy:n toimesta maaliskuun ja lokakuun 2025 välisenä aikana ja sen toteuttivat Mikko Kesä ja Pekka Ylikojola

Arvioinnin toteuttaminen

Työ toteutettiin neljässä päävaiheessa:

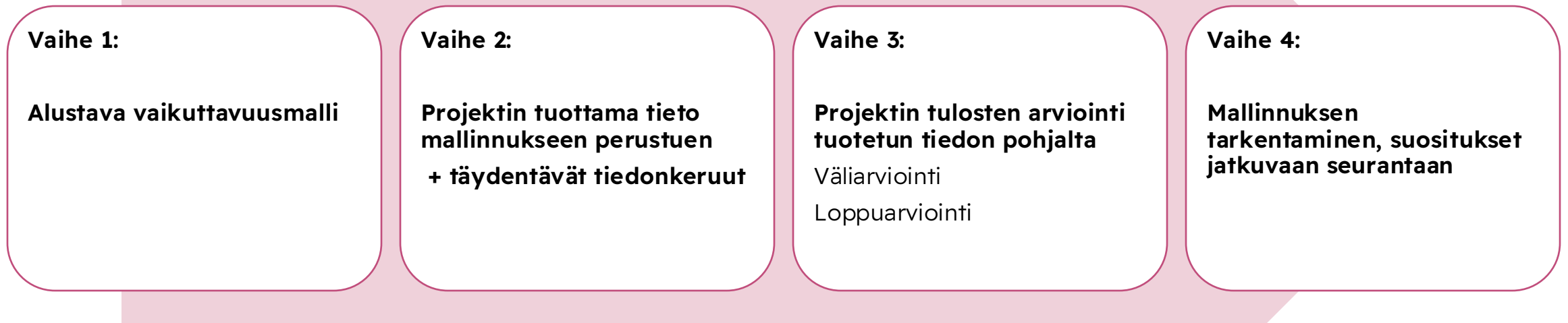
- Työn aluksi laadittiin arviointimalli (arviointiviitekehys), jonka avulla projektin toimenpiteiden vaikutuksia arvioitiin. Viitekehyksen avulla tehtiin tarkempi tiedonkeruun suunnitelma ja parannusehdotukset projektin tiedontuotantoon.
- Toisessa vaiheessa koottiin ja analysointiin kertynyttä tietoa. Tähän vaiheeseen kuului myös väliarviointiyhteenvedo 8/2025 loppuun kertyneen aineiston perusteella.
- Kolmannessa ja neljännessä vaiheissa tehtiin arvioinnin kokonaisjohtopäätökset ja loppuraportti 9/2025 loppuun kertyneen aineiston perusteella sekä arvioinnin tuloksiin pohjautuva vaikutusarviointimalli, jota hyödyntämällä työn tilaajat voivat seurata työllisyyspalveluiden vaikutuksia jatkossa. Arvioinnin tulosten ja vaikutusten yhteenvedo ja arviointimallia esiteltiin tilaajille 16.10. ja loppuraportti viimeisteltiin 5.11.2025 mennessä.

Arviointiaineisto koostui

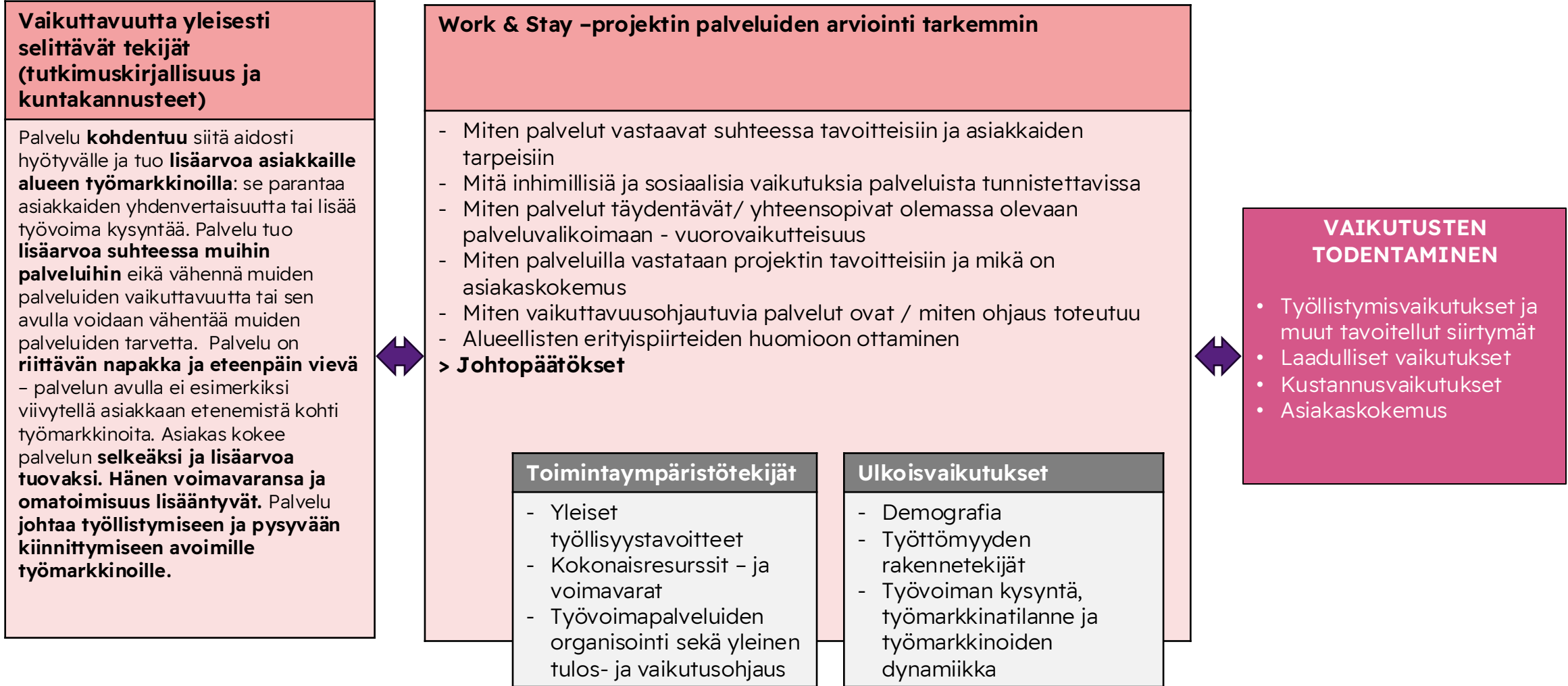
- Hankkeen työntekijöiden kokoamasta toimenpide- ja asiakasseuranta-aineistosta
- Hankkeen toteuttamasta asiakastyytyväisyysmittauksen tuloksista (henkilöasiakkaat n=99 ja työnantaja-asiakkaat n=19)
- Arvioitsijoiden tekemistä tarkentavista henkilöasiakashaastatteluista puhelimitse kesä-elokuussa n=22
- Työllisyysohjaajien ryhmähaastattelusta (24.9.) n=8
- Tilasto-, budjetointi-, laskenta- ja kirjallisuusaineistosta – erityisesti vaikutusanalyysin tuottamiseksi

Arviointiin on kuulunut myös säännölliset arvioitsijoiden sekä kaikkien hankkeen toteuttajakuntien ja Ksakki ry:n edustajista koostunut projektiryhmätyöskentely. Kokouksia järjestettiin yhteensä 6 kpl.

Työvaiheet

Arvioinnin viitekehys

2. Tuloksia

Hankkeen asiakkaat

Asiakasmäärä, hlö	Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivalkoski	Puolanka	Ksakki
Asiakkaita yhteensä	447	178	84	36	53	96
Päättäneitä asiakkaita, 3 kk jälkeen todennettu	227	93	54	10	39	31
Päättäneitä asiakkaita yhteensä	316	132	66	17	44	57
Päättäneitä asiakkaita yhteensä, %	71 %	74 %	79 %	47 %	83 %	59 %
Päättäneiden km. hankeajan kesto, kk	6,0 kk	5,8 kk	4,9 kk	9,9 kk	3,4 kk	8,6 kk

Ohjaus hankkeeseen, % kaikista asiakkaista	Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivalkoski	Puolanka	Ksakki
Kv-palvelut	12	16	30	0	0	0
Suoraan hankkeelle	39	34	35	17	62	46
Työvoimaviranomainen	29	36	33	47	17	11
Hyvinvointialue	8	0	2	14	4	27
Muu hanke	3	0	0	3	0	14
Muu taho	9	10	0	19	19	3

Työttömyyshistoria, % kaikista asiakkaista	Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivalkoski	Puolanka	Ksakki
Alle 1 vuosi	38	43	29	44	49	31
1-3 vuotta	21	16	21	28	15	30
Yli 3 vuotta	14	4	15	17	11	32
Ei tietoa	26	37	35	11	25	6

- **Iäkkäimpiä** asiakkaita on ollut Pudasjärvellä sekä Kuusamossa, nuorimpia Puolangalla
- **Maahanmuuttaja-asiakkaita** on ollut eniten Kuusamossa ja Puolangalla, vähiten Taivalkoskella ja Ksakissa
- Asiakkaiden **koulutustaso** on ollut matalinta Pudasjärvellä ja Puolangalla, korkeinta Kuusamossa

Hankkeen asiakkaat

Status hankkeeseen liittyessä, % kaikista asiakkaista	Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivalkoski	Puolanka	Ksakki
Työtön työnhakija	68	61	68	89	68	75
Koulutuksessa	4	4	0	0	8	4
Kotokoulutuksessa / kotoaika menossa	9	10	27	0	0	0
Työssä, sis. oppisopimus, palkkatuki, kuntalisä	16	28	5	6	9	9
,joista osa-aikatyössä (80% tai alle)	49	54	50	0	0	56
Yrittäjä, ammatinharjoittaja	2	2	1	0	6	0
Työkyvyn haasteet	19	0	26	25	0	56
Puutteellinen kielitaito	23	41	26	8	0	6
Ei missään edellämainitusta	5	2	0	6	8	11

Edeltäneet palvelut, % kaikista asiakkaista	Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivalkoski	Puolanka	Ksakki
Kotoutumiskoulutus	10	16	25	0	0	1
Kuntouttava työtoiminta	9	0	10	14	17	15
Palkkatukityö, kuntalisä	7	1	13	18	0	9
Muu	7	0	7	12	7	13
Edeltävä työllistämishanke	6	2	2	9	0	15
Koulutuspalvelut (työvoimakoulutus, omaeht. opiskelu)	5	2	7	5	0	12
Työkokeilu	5	1	5	2	8	10
Muu koulutus	2	1	1	11	3	1
Valmennuspalvelut	1	0	0	4	3	1
Aloittavan yrittäjän palvelut	1	0	0	2	7	0
Starttiraha	1	0	0	0	5	0
Ei palveluita	46	79	29	25	50	21

Hankkeen asiakkaat

Työllistymispotentiaali lähtötilanteessa*, % kaikista asiakkaista	Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivalkoski	Puolanka	Ksakki
Erinomainen	8	4	4	28	21	4
Hyvä	21	19	20	22	25	26
Kohtalainen	30	39	19	31	17	30
Heikko	26	33	19	8	17	30
Ei tavoitteena	11	1	38	8	6	8
Vaikea sanoa	4	4	0	3	15	1

*Seuraavan puolen vuoden aikana avoimille työmarkkinoille työllistymisen potentiaali - arvio hankkeen alussa hanketyöntekijän toimesta

Erinomaisen ja hyvän työllistymispotentiaalin omaavissa:

- Useammin miehiä
- Vähemmän maahanmuuttajia
- Vähemmän työkyvyn haasteita
- Lyhyempi työttömyyshistoria
- Korkeampi koulutustaso (mutta vähemmän korkeakoulutettuja)
- Vähemmän edeltäneitä palveluita

Heikon työllistymispotentiaalin omaavissa tai henkilöissä, joilla työllistyminen ei tavoitteena:

- Useammin naisia
- Enemmän maahanmuuttajia
- Enemmän puutteellista kielitaitoa
- Enemmän työkyvyn haasteita
- Pidempi työttömyyshistoria
- Matalammin koulutettuja (mutta enemmän korkeakoulutettuja)
- Enemmän edeltäneitä palveluita

Hankkeen toimenpiteet

Toimenpiteitä keskimäärin / asiakas	Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivalkoski	Puolanka	Ksakki
Kaikki toimenpiteet yhteensä	7,6	6,0	5,1	6,1	2,4	16,1
Uraohjaus (sis. CV/työhakemus)	2,5	2,8	2,0	1,2	0,0	4,1
Jalkautumiset	0,8	0,6	0,2	0,8	0,2	2,1
Alkukartoitus	0,7	0,5	0,7	0,8	0,9	1,0
TEF yksilökäynnit	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6
Puheeksi ottaminen	0,5	0,0	0,4	0,8	0,8	1,4
Korttikoulutus	0,5	0,6	0,8	0,4	0,4	0,0
Muu työnantajayhteistyö	0,4	0,3	0,0	0,9	0,0	1,1
Oppilaitosyhteistyö	0,2	0,3	0,0	0,1	0,0	0,3
Asiakkaiden TEF-ryhmä	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9
Asettautuminen	0,2	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Ksakki ry muu palvelu	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6
Verkostoyhteistyö (hankkeen kokoama asiakkaalle)	0,1	0,0	0,1	0,3	0,0	0,4
Työkokeilu (hankkeen aloitteesta)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,3
Muu lyhytaikainen työllistyminen	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,3
Terveysseuranta HVA (hankkeen aloitteesta, ohjauksesta)	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2
Yrittäjyysohjaus	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Työklänikka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Terveyspalvelut (muuhun terveyspalveluun ohjaaminen)	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,1
Kaupungin työllistäminen (palkkatuella, hankkeen aloitteesta)	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
Kielikurssi	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
TEF työpaikkaryhmä	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Työterveyspilotti (Pudasjärvi)	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Työpaja/valmennus (hankkeen järjestämä tai ohjauksesta)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ei tavoiteta / ei etene sovitulla tavalla	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Muu	0,1	0,0	0,5	0,2	0,0	0,1

Muut palvelut, % kaikista asiakkaista	Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivalkoski	Puolanka	Ksakki
Terveys- ja sosiaalipalvelut	12	1	18	33	0	27
Kotoutumiskoulutus	9	8	29	0	0	0
Palkkatuki, kuntalisä	7	1	1	14	13	16
Opiskelu, koulutus, oppisopimus	6	6	2	0	4	13
Työ- tai koulutuskokeilu	6	0	8	3	11	13
Muu koulutus	3	3	4	3	0	4
Kuntouttava työtoiminta	3	0	0	11	4	8
Ammatillinen kuntoutus	3	0	1	11	2	7
Muu	5	1	6	14	15	3
Ei hyödynnetä muita palveluita, projekti pääasiallinen palvelu	59	83	38	50	62	35
Sairasloma	6	0	10	6	0	18
Saanut ammattipätevyyden	2	1	6	0	0	4

Asiakaskokemus – henkilöasiakkaat

Hankkeen suosittele ystävälle (1-10)	Arvostelijat						Passiiviset		Suosittelevat		Asiakkaan kokema hyöty palvelusta kouluarvosanaksi muutettuna
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Hanke yhteensä	2	1		3	3	8	8	10	18	46	
	17 %						18 %		65 %		
Kuusamo	18 %						6 %		76 %		8+
Pudasjärvi	17 %						22 %		61 %		8+
Taivalkoski	0 %						20 %		80 %		9-
Puolanka	45 %						18 %		36 %		7,5
Ksakki	12 %						21 %		67 %		8,5

Nostoja haastatteluista:

- Lähes kaikkien mielestä **hankkeen palvelut vastasivat hyvin omia tarpeita**. Suuri osa oli hyvinkin tyytyväisiä saamaansa tukeen.
- **Hyödyllisimmäksi koettu tuki** liittyi **konkreettisiin asioihin tilanteessa eteenpäin pääsemisessä, neuvoihin ja uusiin näkökulmiin, keskusteluihin yleisesti ja matalaan kynnykseen olla yhteydessä**.
- Haastateltavien mielestä **hanke on henkilökohtaisempi, kokonaisvaltaisempi, aktiivisempi ja konkreettisempi** kuin muut työllistämistä edistävät palvelut, joista heillä oli kokemusta.
- Kaikki arvioivat, **etteivät he olisi todennäköisesti päässeet samaan lopputulokseen samassa ajassa ilman hankkeen tukea**.

”Usko, että kykenen asioihin, on kasvanut. Uskomus omaan tekemiseen ja että voi edetä hitaammin, eikä hypätä heti syvään päätyyn.”

”Work&Stay on 100 kertaa parempi kuin työkkäri. Työkkärissä 3 kk välein vaan kysellään, hankkeessa tapahtuu asioita.”

”Kannattaa jatkaa hanketta tulevaisuudessakin, varsinkin maahanmuuttajien näkökulmasta.”

Asiakaskyselyihin vastasi yhteensä **99** hankkeen asiakasta syyskuun 2025 loppuun mennessä. Asiakaskysely on lähetetty arviolta 316 henkilölle, jolloin **vastausprosentti on 31 %**. **Vastausprosentti oli korkein Ksakki ry:llä (75 %) ja matalin Kuusamossa (13%). Teemahaastattelut 22 kpl tehtiin arvioitsijan toimesta tasaisesti kaikkien tahojen asiakkaille.**

Asiakaskokemus – työnantajat

Yhteistyömuoto	n
Tietoa ja tukea työsuhteen solmimiseen	9
Tietoa ja tukea taloudellisten tukien hyödyntämiseen rekrytoinneissa	8
Tukea työn aloitukseen ja uuden työntekijän perehdyttämiseen	8
Tukea sopivan työntekijän löytämiseen	7
Tietoa ja tukea maahan muuttaneiden palkkaamiseen	7
Tukea sopivien työtehtävien tunnistamiseen työntekijälle	5
Tukea työhaastattelun toteuttamiseen	5
Palautekeskustelu	5
Tietoa ja tukea työkykyasioiden huomioimiseen ja työnmuokkaukseen	4
Tietoa ja tukea monimuotoisen ja monikulttuurisen työyhteisön kehittämiseen	3
Pitkäaikainen tuki työpaikalla (työkokeilun tai palkallisen työn aikana)	3
Muu, mikä? (rekrytointitapahtuma, osallistuminen asiantuntijapaneeliin)	2
Tukea työkyvyn puheeksi ottamiseen	1
Työelämäfysioterapeutin käynti	1
Tulkkaus	1

- Hankkeen ja työnantajien **yhteistyö on liittynyt useimmiten tietoon ja tukeen taloudellisten tukien hyödyntämiseen rekrytoinneissa, tietoon ja tukeen työsuhteen solmimiseen ja tukeen työn aloituksessa ja uuden työntekijän perehdytyksessä**
 - Myös tukea sopivan työntekijän löytämiseen ja maahan muuttaneiden palkkaamiseen on ollut usein toistuva yhteistyömuoto
- Työelämätulkin palvelun vaikuttavuus on ollut korkeinta **monimuotoisen rekrytointiosaamisen lisääntymisessä sekä työsuhteen syntymisen ja jatkumisen edistämisessä**
 - Vaikuttavuus on hyvä kaikilla kysytyillä mittareilla
- Kokonaisuudessaan hanke on edistänyt työnantajien osaavan työvoiman rekrytointia kohtuullisen hyvin
- Jopa kaksi kolmesta suosittelisi palvelua kollegalleen

Työelämätulkin (tai muun työntekijän) palvelun vaikuttavuus	Ka. (5-1)
edisti työsuhteen syntymistä	4,1
edisti työsuhteen jatkumista	4,1
lisäsi yleisesti rekrytointiosaamista	3,9
lisäsi kansainvälistä rekrytointiosaamista	3,9
lisäsi monimuotoista rekrytointiosaamista	4,1

Kuinka hyvin hanke on tukenut	Ka. (5-1)
Hanke on edistänyt organisaatiomme osaavan työvoiman rekrytointia	3,4
Suosittelu kollegalle	%
Suosittelijat	67 %
Passiiviset	28 %
Arvostelijat	6 %

Työnantajakyselyyn vastasi yhteensä **19** työnantajaa syyskuun 2025 loppuun mennessä. Vastausprosentista ei ole tietoa. Vastanneista kymmenen oli tehnyt yhteistyötä Kuusamon, neljä Ksaki ry:n, kolme Pudasjärven ja kaksi Puolangan kanssa. Pienten vastausmäärien vuoksi kyselyn tuloksia ei esitetä kuntakohtaisesti.

Yhteenveto – työvoimaviranomaisten näkökulma

Hankkeen ydintehtävä ja tarve on vastaajien mukaan ollut henkilökohtainen ohjaus ja tuki työelämään matalan kynnyksen palveluna, jossa on voitu paneutua syvällisesti asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin. Työelämätulkilla on ollut tähän enemmän aikaa kuin työvoimavirkailijalla. **Kohderyhmä on virkailijoiden mielestä tunnistettu oikein:** vaikeasti työllistettävät asiakkaat (koulutuksen puute, pitkä työttömyys, terveydelliset haasteet, kansainväliset asiakkaat). Tunnistaminen ja hankkeen palveluiden kohdentaminen on parantunut hankkeen loppuvaiheessa.

Onnistumiset:

- Osa asiakkaista on saanut työn tai koulutuspaikan
- CV-päivitykset ja työllistymisen esteiden tunnistaminen on koettu hyödylliseksi
- Hankkeen loppuvaiheessa tiiviillä tuella ja yhteistyöllä on saavutettu parempia tuloksia
- Uraohjaus, rinnalla kulkeminen ja jalkautuva työ ovat olleet virkailijoiden mielestä vaikuttavimpia toimenpiteitä

Haasteet:

- Kaikki asiakkaat eivät osanneet sanoittaa tarpeitaan tai heillä ei ollut motivaatiota
- Osa palvelusta on jäänyt liian yleiseksi, jos asiakkaasta ei ole saatu riittävää otetta
- Hankeaika ei aina riittänyt – työ ja osa asiakasprosesseista jää osittain kesken
- Todellisten tarpeiden kartoittaminen vaati aikaa ja luottamusta

Yhteistyö: Yhteistyö työvoimaviranomaisten kanssa on koettu toimineen hyvin ja paranevan erityisesti kun **työllisyyspalvelut siirtyvät kuntiin vuoden 2025 alussa**. Yhteiset palaverit ja läheinen fyysinen sijainti helpottivat yhteistyötä. Kehityskohteena tunnistettiin tarve lisätä vuoropuhelua asiakkaan etenemisestä.

Tulevaisuus: Palvelun jatkuvuuden tarve tunnistettiin selkeästi kaikissa kunnissa. Työvoimavirkailijoilla ei ole aikaa toteuttaa työelämätulkin työtehtäviä, sillä viranomaistehtävät vievät heidän aikansa. Vaarana on, että hyväksi todetut työskentelytavat katoavat hankkeen päättyessä. Jatkuvuus vaatisi lisäresursseja, ja palveluohjauksen järjestäminen olisi tärkeää miettiä myös sote-puolella.

Jatkopolut

Tilanne 3 kk:n jälkeen, % todennetuista päättäneistä asiakkaista	Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivalkoski	Puolanka	Ksakki
Henkilöä	227 hlö	93 hlö	54 hlö	10 hlö	39 hlö	31 hlö
Työssä	53 %	69 %	35 %	50 %	41 %	55 %
Kokoaikaisesti (yli 80 %)	57	53	74	80	38	65
Osa-aikaisesti, yli 50 % työaika	27	38	21	0	6	24
Osa-aikaisesti, 50 % tai alle työaika	7	5	0	20	13	12
Vakituisesti	40	61	11	0	0	47
Määräaikaisesti	43	36	74	100	6	53
Nollasopparilla/keikkatyössä	4	6	5	0	0	0
Palkkatuella	7	0	37	0	13	0
Oppisopimuksella	5	3	11	0	6	6
Työllistämisavustus / Kuntalisällä	8	6	0	20	0	29
Yrittäjä, ammatinharjoittaja	3	3	0	0	13	0
Yrittäjä, ammatinharjoittaja starttirahalla	1	0	0	0	6	0
Ei tietoa työllistymislaadusta	4	0	11	0	19	0
Työllistymistä edistävässä palvelussa	9 %	9 %	15 %	0 %	8 %	6 %
Työvoimakoulutus	5	0	13	0	0	0
Kotoutumiskoulutus	62	88	63	0	33	0
Muu koulutus	19	13	25	0	0	50
Työ- tai koulutuskokeilu	0	0	0	0	0	0
Kuntouttava työtoiminta	14	0	0	0	67	50
Opiskelemassa	7 %	11 %	2 %	10 %	13 %	0 %
Tutkintoon tähtäävä opiskelu	88	100	100	100	60	0
Työvoiman ulkopuolella	9 %	5 %	6 %	10 %	3 %	32 %
Ammatillisessa kuntoutuksessa	10	0	0	0	100	10
Eläke	20	0	0	0	0	40
Muu työvoiman ulkopuolella	70	100	100	100	0	50
Työtön	11 %	6 %	6 %	10 %	36 %	3 %
Muuttanut eri paikkakunnalle	11 %	4 %	30 %	10 %	13 %	0 %
Muu / ei tietoa	4 %	2 %	9 %	10 %	0 %	3 %

3. Vaikutusarvio

- Työllistyminen
- Taloudellisuus
- Toiminnan kehittäminen ja jatkuvuus

Työllistyminen – kontrolloinnin laatu ja seurannan toimeenpano

- Arvioinnin 1. vaiheessa jatkokehitettiin hankkeen työllistymisen jälkikontrollointia ja laadunseurantaa. Seurannasta ja kirjauskäytännöistä tehtiin yksityiskohtaisempia. Seurantaa jatketaan siten, että tietoa kerättiin hankkeen päättyessä sekä 3 kk ja 6 kk palvelun (asiakkuuden) päättymisen jälkeen. 3 kk:n seuranta on ajallisesti yhdenmukainen mm. työvälityksen tilastointiin.
- Uusi seurantamenetelmä kehittyi osaksi hankkeen asiakastyötä ja toteutettiin hanketyöntekijöiden toimesta asiakasyhteydenottoina.
- Jälkiseurannassa keskeistä oli:
 - Onko työllistyminen koko- tai osa-aikaista
 - Onko työllistyminen määräaikainen vai toistaiseksi voimassa oleva
 - Käytetäänkö työllistymiseen tukia (esim. palkkatukea, kuntalisää tms.)
 - Tai vaihtoehtoisesti onko asiakas perustanut yrityksen (ja saako tähän starttirahaa)
 - Myös muut kuin työllistymiseen johtaneet jatkopolut saatiin kontrollissa hyvin selville
- Arvioinnissa tarkastellaan 3 kk tuloksia, koska tästä vaiheesta saatavat tiedot ovat arviointihetkellä kattavampia. Seurannan perusteella henkilön työllistymisprosentti hieman laskee 3 kk:n kohdalla ja edelleen 6 kk:n kohdalla verrattuna tilanteeseen hankkeen päättyessä, mutta työllistymisen laatu ajan myötä hieman kasvaa.
- *Seurantakäytännöllä ja tilastoinnilla voi itsessään olla vaikutusta siihen, että asiakkaiden työllistymisen tukeminen on entistä tavoitteellisempaa ja siinä painotetaan riittävän kestävään ja laadukkaaseen työllistämiseen. Asiakasyhteydenotot hankkeen päättymisen jälkeen (3 ja 6 kk) voivat myös parantaa asiakaskokemusta.*
- *Työväälityksen tilastointi ei tällä hetkellä yllä vastaavaan tarkkuustasoon kuin hankkeessa tehty seuranta. Tulevaisuudessa mahdollinen tulorekisteritiedon saaminen työvoimaviranomaisille parantaa työllistymislaadun seurantaa ja vastaa siten paremmin kuntien ja työllisyysalueiden tarpeisiin arvioida palveluiden työllisyys- ja talousvaikutuksia. Toistaiseksi hankkeessa kehitetty yksityiskohtaisempi seurantatapa on melko joustava käytäntö seurata työllistymistä.*

Työllistyminen

Tilanne 3 kk:n jälkeen, % todennetuista päättäneistä asiakkaista	Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivalkoski	Puolanka	Ksakki
Henkilöä	227 hlö	93 hlö	54 hlö	10 hlö	39 hlö	31 hlö
Työssä	53 %	69 %	35 %	50 %	41 %	55 %

Vastaava tulos, kun tarkastelusta on poistettu henkilöt, joiden työllistymistilanteessa ei ole tapahtunut myönteistä muutosta (työssä ennen hanketta -> työssä hankkeen jälkeen) *	Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivalkoski	Puolanka	Ksakki
Henkilöä	183 hlö	59 hlö	52 hlö	10 hlö	33 hlö	29 hlö
Työssä	42 %	51 %	33 %	50 %	30 %	52 %

Mitkä taustatekijät selittävät työllistymisiä:

- Työllistyneissä on selvästi enemmän heitä, jotka ovat ohjautuneet suoraan hankkeeseen. Tämä voi olla yhteydessä omatoimisuuteen.
- Työttömyyshistoria on lyhyempi
- Alkuvaiheessa tehty työllistymispotentiaalin arvio on keskimäärästä parempi
- Työllistyneet ovat saaneet **vähemmän sekä edeltäneitä että hankkeen aikaisia muita palveluita** (muiden vastuuviranomaisten palveluita)
- Ovat saaneet selvästi enemmän hankkeen toimenpiteitä yhteensä. Palvelueroa selittää erityisesti **uraohjauksen selvästi suurempi tarjonta** sekä **jalkautuminen yrityksiin**.
- Työllistyneet ovat keskimäärin olleet hankkeen asiakkuudessa **1,5 kk pidempään kuin muut**
- Työllistyneiden koulutusaste on muita korkeampi
- Työllistyneet ovat keskimäärin muita yli 6 vuotta vanhempia, useammin miehiä sekä kantasuomalaisia.

Erot selviävät kirjallisesta aineistoraportista.

** Henkilöt jotka ovat olleet työssä hankkeeseen liittyessään, mutta työttömänä hankkeen päättymisen jälkeen 3 kk kuluttua, ovat tarkastelussa mukana. Nämä siis pienentävät tuloksia.*

Työllistyminen – poikkileikkaustilanteen huomioiminen

Tilanne 3 kk:n jälkeen, % todennetuista päättäneistä asiakkaista pl. henkilöt, jotka ovat olleet työssä tai yrittäjänä liittyessään hankkeeseen sekä 3 kk päättymisen jälkeen	Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivalkoski	Puolanka	Ksakki
Henkilöä	183 hlö	59 hlö	52 hlö	10 hlö	33 hlö	29 hlö
Työssä	42 %	51 %	33 %	50 %	30 %	52 %

Hankkeen tulosten vertailu eri tilastoinnin rajausperusteilla:

Tilanne 3 kk:n jälkeen, % kaikista asiakkaista pl. henkilöt, jotka ovat olleet työssä tai yrittäjänä liittyessään hankkeeseen sekä 3 kk päättymisen jälkeen	Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivalkoski	Puolanka	Ksakki
Henkilöä	403 hlö	144 hlö	82 hlö	36 hlö	47 hlö	94 hlö
Työssä	19 %	21 %	21 %	14 %	21 %	16 %

Tilanne 3 kk:n jälkeen, % kaikista asiakkaista, jotka ovat aloittaneet hankkeessa viimeistään 6 kk ennen syyskuun 2025 loppua pl. henkilöt, jotka ovat olleet työssä tai yrittäjänä liittyessään hankkeeseen sekä 3 kk päättymisen jälkeen	Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivalkoski	Puolanka	Ksakki
Henkilöä	293 hlö	92 hlö	69 hlö	18 hlö	42 hlö	72 hlö
Työssä	25 %	30 %	25 %	22 %	24 %	21 %

Työllistyminen – työsuhteen laatutekijöiden huomioiminen

Työllistymisen laadun tarkastelu (poistettu henkilöt, jotka ovat olleet työssä tai yrittäjänä liittyessään hankkeeseen sekä 3 kk päättymisen jälkeen)		Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivaalkoski	Puolanka	Ksakki
Henkilöä		183	59	52	10	33	29
Työssä, kaikki		42 %	51 %	33 %	50 %	30 %	52 %
% Kokoaikaisesti (yli 80 %): kerroin 1		64	60	76	80	40	67
% Osa-aikaisesti, yli 50 % työaika: kerroin 0,65		23	33	24	0	10	20
% Osa-aikaisesti, 50 % tai alle työaika: kerroin 0,25		9	7	0	20	20	13
Laadullistettu tehdyn työn määrän mukaan		34 %	42 %	30 %	43 %	15 %	43 %
% Vakituisesti		30	43	12	0	0	53
% Määräaikaisesti (kerroin 0,5 : oletus, että joka toisella työsuhte jatkuisi, vertautuen tukityön jatkoaiikutuksiin)		56	57	76	100	10	47
% Nollasopparilla/ keikkatyössä (ei vaikutusta, huomioidaan osa-aikakertoimena)		3	7	0	0	0	0
Laadullistettu myös muut työsuhteen laatu- ja jatkuvuustekijät huomioiden		25 %	30 %	19 %	21 %	15 %	33 %
% Palkkatuella		12	0	41	0	20	0
% Oppisopimuksella		5	3	6	0	10	7
% Työllistämisavustus / Kuntalisällä		10	10	0	20	0	27
% Ei tietoa työllistymislaadusta		4	0	12	0	10	0

Huom. nämä tilastot eivät ole vertailukelpoisia työnvälityksen tilastoihin. Työnvälitystilasto ei tilastoi työllistymisen laatutekijöitä.

Työllistyminen – sosiaalinen oikeudenmukaisuus (kaikkein vaikeimmin työllistettävät)

Työllistymisen laadun tarkastelu (poistettu henkilöt, jotka ovat olleet työssä tai yrittäjänä liittyessään hankkeeseen sekä 3 kk päättymisen jälkeen)	Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivalkoski	Puolanka	Ksakki
Henkilöä	183	59	52	10	33	29
Työssä, kaikki	53 %	69 %	35 %	50 %	41 %	55 %
Laadullistettu tehdyn työn määrän mukaan	34 %	42 %	30 %	43 %	15 %	43 %
Laadullistettu myös muut työsuhteen laatu- ja jatkuvuustekijät huomioiden	25 %	30 %	19 %	21 %	15 %	33 %

Henkilöitä yhteensä	Alkuvaiheessa heikoksi arvioitu työllistymispotentiaali tai työllistyminen ei tavoitteena
Työssä yhteensä	13 hlö
Kokoaikaisesti (yli 80 %)	4 hlö
Osa-aikaisesti	9 hlö
Vakituisesti	5 hlö
Määräaikaisesti	7 hlö
Nollasopparilla/keikkatyössä	0 hlö

- Työttömyyshistoriaa tyypillisesti yli vuosi, usealla yli kolme vuotta
- Paljon maahan muuttaneita, joilla on puutteellista kielitaitoa
- On saanut paljon toimenpiteitä – uraohjausta, jalkautumista työpaikoille ja korttikoulutuksia
- On saanut myös muita palveluita

Työllistyneiden joukossa vain harvalle oli merkitty työkyvyn haasteita. Työkyvyn haaste on siten ollut selkeä työllistymisen este muille asiakkaille.

Huom. Näitä henkilömääriä ei yksilöidä kunnittain tietosuojasyistä

Työssä jo olleet asiakkaat

*Kaikista hankkeen asiakkaista **16 % on ollut työpaikka jo hankkeeseen liittyessään.** Tähän työssä jo olleiden jatkokojujen tarkasteluun on otettu asiakkaat, jotka ovat olleet työssä hankkeeseen liittyessään ja joista on päättymisen jälkeinen 3 kk:n seurantatieto.*

Status hankkeeseen liittyessä	Yhteensä
Työssä, sis. oppisopimus, palkkatuki, kuntalisä	46 hlö
, joista osa-aikatyössä (80% tai alle)	50 %

- Kyseiset asiakkaat painottuvat yli 80 prosenttisesti ulkomaan kansalaisiin
- Suurin osa on saanut hankkeessa pääasiassa korttikoulutuksia ja uraohjausta
- Isolla osalla hankeaika on ollut lyhyt
- Vajaa 80 % on Kuusamossa

- **40 henkilöä (87 %) on ollut edelleen työssä 3 kk:n seurannassa**
 - Neljän henkilön työmäärä on kasvanut
 - Kolmen henkilön työmäärä on laskenut
 - 33 henkilön työmäärässä ei näy muutosta tai siitä ei ole tietoa
- **Työttömänä oli kaksi henkilöä**
- Muita siirtymiä opiskelemaan (osa samaan aikaan myös työssä), työelämän ulkopuolelle ja paikkakunnalta poismuutto

Työllistymisen laadullista muutosta ei ollut mahdollista selvittää tarkemmin. Myös kirjauksien puute kasvattaa hieman epävarmuutta lukuihin. Tarkastelusta jää piiloon esim. mahdolliset työsuhteen vakinaistumiset, palkkatukitöiden jatkuminen ilman palkkatukea ja hankkeen myötävaikutus työsuhteiden jatkumiseen.

Työllistyminen – vertailu

Tilanne 3 kk:n jälkeen, % todennetuista päättäneistä asiakkaista pl. henkilöt, jotka ovat olleet työssä tai yrittäjänä liittyessään hankkeeseen sekä 3 kk päättymisen jälkeen	Yhteensä	Kuusamo	Pudasjärvi	Taivalkoski	Puolanka	Ksakki
Henkilöä	183 hlö	59 hlö	52 hlö	10 hlö	33 hlö	29 hlö
Työssä	42 %	51 %	33 %	50 %	30 %	52 %

Vertailu yleisiin työnvälitystilastojen tunnuslukuihin:

Eri palveluista työllistyneet % 2023-2024 ka.	Kainuu-Koillismaa TA	Pohjois-Pohjanmaa	(VVK1) Työllistyneet eri työttömyyden vaiheissa	Alle 3kk työttömyyden vaiheessa	3-6kk työttömyyden vaiheessa	6-12kk työttömyyden vaiheessa	12-24kk työttömyyden vaiheessa	Yli 24kk työttömyyden vaiheessa
				2023-24 ka.	2023-24 ka.	2023-24 ka.	2023-24 ka.	2023-24 ka.
Palkkatuki kunnalle	21 %	20 %	Kuusamo, Pudasjärvi, Taivalkoski, Puolanka yht.					
Palkkatuki järjestöön	14 %	15 %		37 %	28 %	30 %	13 %	17 %
Palkkatuki yritykseen	44 %	46 %						
Työkokeilu	12 %	9 %	Kainuu-Koillismaa TA	33 %	25 %	25 %	14 %	13 %
Valmennus	23 %	25 %	Pohjois-Pohjanmaa	37 %	25 %	23 %	16 %	18 %
Työvoimakoulutus	23 %	31 %						
Omaehtoinen opiskelu	28 %	33 %						

Työllistyminen – yhteenvetoa

Työllistymisen tarkastelu hankemaisessa työssä ei ole yksiselitteistä, siihen vaikuttavat monet asiat.

- **Mikä on palvelun kesto:** Rajataanko aikaa jonka kuluessa työllistymisessä tapahtuvia muutoksia tarkastellaan. Työelämäntulkkipalvelussa on ollut tässä suhteessa melko suurta vaihtelua.
- Toimeenpanon alkuvaiheessa voi olla **käynnistymishaasteita ja poikkileikkaustilanne loppuvaiheessa ei välttämä tavoita kaikkia työllistymisiä** – tarkastelukohdalla on siis vaikutusta tuloksiin.
- Mikä on asiakkaassa tapahtunut **muutos, huomioiden lähtötilanne ja lopputulema.**
- **Mihin tuloksia suhteuttaa?** Tuloksille ei ole yksiselitteisiä verrokkeja eikä muita toimenpiteitä seurata tällä hetkellä sillä tarkkuudella, kuin Työelämäntulkkipalvelussa on tehty.

Työllistymistuloksia on tarkastelu useasta eri näkökulmasta. Vertailuun on otettu tilasto ”Tilanne 3 kk:n jälkeen, % todennetuista päättäneistä asiakkaista pl. henkilöt, jotka ovat olleet työssä tai yrittäjänä liittyessään hankkeeseen sekä 3 kk päättymisen jälkeen”. Vertailua tehdään sekä vastaavan kaltaisten työvoimapalveluiden työllistymistuloksiin että asiakkaiden työnhaun eri vaiheissa tapahtuneisiin työllistymisiin.

Työelämäntulkkipalvelusta työllistyminen on jopa noin 10-30 %-yksikköä parempi vertailuaineistoihin nähden. Tulos sisältää kuitenkin edelleen epävarmuuksia.

- Erinomaisiin tuloksiin on ylletty erityisesti Kuusamossa. Hyviin tuloksiin voi olla monta selittävää osatekijää, kuten yleisesti hyvä työmarkkinatilanne ja työvoiman kysyntä alueella sekä maahanmuuttaja-asiakkaiden parissa tehdyt onnistuneet työllistämiset. Myös tarjottavilla palveluilla, jalkautuvalla työllä (yritysyhteistyöllä) sekä hanketyötekijöiden työotteella, osaamisella ja muilla henkilökohtaisilla ominaisuuksilla on voinut olla vaikutusta tuloksiin.
- Tuloksissa on toimijakohtaisia eroja, mutta eroja selittänee osin eri tyyppinen asiakasaines. Osasyynä voi olla myös alueiden työmarkkinatilanteet ja työmahdollisuuksien erot. Myös kaikkien muiden toimijoiden ja paikkakuntien tulokset ylittävät vertailuaineistot ja niitä voidaan pitää hyvinä.

Työllistyminen – yhteenvetoa

Määrällisten työllistymistulosten ohella on huomiota kiinnitettävä **työllistymisen sosiaaliseen vaikuttavuuteen**. Työelämätulkkipalvelussa on tarjottu apua melko laajalle skaalalle asiakkaista ja pääasiassa heille, joilla on työttömyyshistoriaa jo yli vuoden, osalla merkittävästi tätäkin pidempi. Myös heille, jotka jo hankkeeseen tullessaan ovat olleet työssä – on palvelulla voitu osaltaan vaikuttaa työssä pysymiseen.

Yksi tärkeä näkökulma on se, onko palveluun perusteltua ohjata myös kaikkein haastavimmassa asemassa olevia henkilöitä. Tilastollisesti heidän työllistämisensä on varsin epätodennäköistä. Työelämätulkkipalvelussa kuitenkin myös joillekin kaikkein heikoimmassa asemassa oleville henkilöille löydettiin töitä ja osa näistä olivat kokoaikaisia. **Tällaisten asiakkaiden osalta suhteellisesti pienemmätkin tulokset ovat kuitenkin sekä inhimillisesti että taloudellisesti huomattavan vaikuttavia.**

Palvelun kesto ja sisältöä tulisi kuitenkin jonkin verran kyetä rajaamaan, eriyttämään ja kohdentamaan erityisesti tulosten ja vaikutusten arvioinnin näkökulmasta. Työelämätulkkipalvelussa asiakkaiden laaja kirjo sekä palveluiden määrä ja kesto tekevät tulosten vertailun haastavaksi.

Taloudellisuus

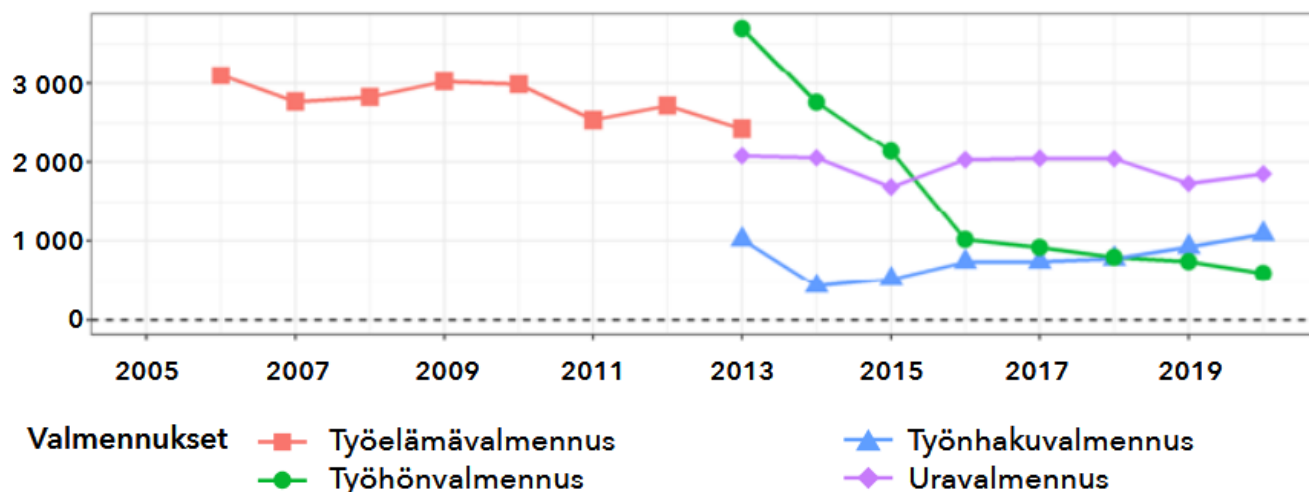
TAHO	Yht/ LT25	§ / LT 25	Yleiset/ LT 25	WS koko hanke BRUTTO	WS ASIAKASPALVELU (Työelämätulkki)	% -suhte (yht / LT25)	€/ TET- toimenpide	WS ASIAKASPALVELU - omarahoitusosuus (Työelämätulkki)	LAAJA TYÖTTÖMYYS (kk ka 1-8/2025)	ASIAKASMÄÄRÄ W&S (vuodelle 2025 kohdentuneet)	Toimenpiteitä per asiakas keskimäärin
Kuusamo	2 357	1 566	791	2 062	736	31 %	123 €	147	950	129	6,0
Pudasjärvi	2 646	2 128	518	3 755	1 571	59 %	308 €	306	586	49	5,1
Puolanka	2 472	2 006	465	2 438	1 188	48 %	195 €	234	183	32	6,1
Taivalkoski	2 726	1 797	929	1 969	1 156	42 %	551 €	219	264	32	2,1
KSAKKI RY				2 105	1 581		98 €	314		86	16,1
YHTEENSÄ				2 354	1 168					328	35

Kuntien työllisyysbudjetit sekä lakisääteisten että yleisten palveluiden osalta koottiin yhteen yhteistyössä hanketoimijoiden kanssa. Kuntien työllisyysbudjetteihin ei sisällytetty Work & Stay -hankkeen omarahoitusosuutta, jotta tiedoista saataisiin vertailukelpoiset. Budjettitietoja on suhteutettu laajan työttömyyden määrään (kuukausikeskiarvo 1-8/2025), jotta saatiin yleinen vertailuarvo mihin työelämätulkin taloudellisia tunnuslukuja verrataan. Hankkeen budjetista puolestaan rajattiin Työelämätulkipalveluun liittyvän asiakastyön kustannukset. Tästä saatiin johdettua vertailuhinta sekä asiakaskohtaisista bruttokustannuksista että kuntien nettokustannuksista. Asiakasmääränä tarkasteltiin vain vuodelle 2025 kohdentuneita asiakkaista. Lisäksi johdettiin asiakkaille hankkeen toimesta tuotettujen palveluiden keskimääräinen toimenpidekohtainen kustannus. Vertailussa käytetään asiakaskohtaista bruttokustannusta.

Työelämätulkin kustannushaitariksi muodostui **736 – 1581 €** per asiakas ja koko hankkeen tasolla **1168 €**. Kustannuseroissa on suurta vaihtelevuutta ja on riippuvainen asiakasmääristä. Ksaki ry:ssä puolestaan on tehty selkeästi muita toteuttajatahoja enemmän eri toimenpiteitä asiakkaille, jolloin sen toimenpidekohtaiset kustannukset ovat matalat. Taivalkoskella puolestaan esimerkiksi toimenpidekohtaiset kustannukset ovat huomattavan korkeita, mutta johtuvat muista toteuttajia myöhemmin käyntiin päässeestä hanketyöstä.

Taloudellisuus – vertailu

Työelämätulkin asiakaskohtainen kustannusta 736 – 1581 € sekä keskekustannus 1168 € voidaan verrata myös valmennuspalveluiden keskekustannuksiin. Lähimpänä työelämätulkkia on erityisesti Uravalmennuspalvelu, joka on viisi vuotta sitten kustantanut keskimäärin noin 55 % työelämätulkkia enemmän.

Valmennus- palveluiden kustannusarvioita	Aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden kustannukset, KOKO MAA		Laskennalliset kustannukset (TE24 -tietopaketti) / jakso ; KOKO MAA	
	2019	2020	2019 (/päätyneet jaksot);	2023 (/ päätyneet jaksot);
Valmennukset			677 €	946 €
, josta työhönvalmennus	745 €	595 €		
, josta työnhakuvalmennus	923 €	1 087 €		
, josta uravalmennus	1 734 €	1 854 €		

Lähteet: Aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden kustannusvaikuttavuus. Eduskunnan tarkastusvaliokunta 2/2022; sekä TEM - TE24-valmistelun tietopaketti ja laskelmat kunnille 2023-2024

Taloudellisuus – yhteenvetoa

- Työelämätulkkipalvelun asiakaskohtaiset bruttokustannukset edustavat karkeasti noin 50 % toteuttajakuntien työllisyyspalveluiden vuosittain laskennallisesti käyttämistä satsauksista per asiakas. Tätä **voidaan pitää kohtuullisena satsauksena**, etenkin jos palvelu kohdentuu oikein ja riittävän usealle ihmisille.
- Palvelu on toteutunut laskennallisesti **keskimäärin 55 % edullisempänä kuin vastaava palvelu keskimääriin**. Todennäköisesti sisällöllisesti työelämätulkkipalvelu on toteutunut myös monipuolisempänä ja laajempänä kuin vertailukohtana olevat ostopalvelut.
- Jatkuvuuden kannalta oleellista on suhteuttaa palvelua myös siihen, **kuinka sen avulla voidaan tehostaa muita palveluita**, kuten viranomaistyötä tai ehkäistä muiden palveluiden tarvetta.
- Taloudellisuutta ja tehokkuutta saavutetaan, kun palvelussa on **riittävästi asiakkaita suhteessa henkilöstöön / kustannuksiin**. **Palvelun vakiinnuttaminen voisi poistaa epäjatkuvuuksia, jotka ovat hanketyössä ominaisia**. Silti erityisesti pienemmissä kunnissa voi riskinä olla työntekijöiden vaihtuvuudesta johtuvat epäjatkuvuudet ja asiakastyön tehokkuuden kärsiminen.

Talousvaikutuksista suuntaa antavasti

Tuloksellisuus ja tehokkuus

- Kustannuksiltaan alittaa verrokkipalvelut
- On vaikutuksiltaan 10-30 % parempi

Kuntatalouden vaikutukset; työttömyydestä työhön karkealla tasolla:

- Enimmillään n. 7 000 euroa / vuodessa
- Keskimäärin (hankkeen asiakasaines) n. 3 700 euroa / vuodessa
- Paras neljännes n. 1 500 euroa / vuodessa

(Sis. työttömyysturvakustannukset, toimeentulotuki, verovaikutukset, säästö palvelukustannuksista)

Välittömät kuntatalousvaikutukset yltävän noin 75 % palvelun bruttokustannuksista.

Toiminnan kehittäminen ja jatkuvuus – yleisesti

- Tulosten ja vaikutusten perusteella jatkuvuudelle on vahvat perusteet kaikissa toteuttajakunnissa.
- Palvelu toimisi todennäköisesti paremmin viranomaistyön rinnalla toimivana valmennuksena, jossa olisi mahdollisuus joustavampiin ja kokonaisvaltaisempiin ratkaisuihin, asiakkaan tukeen ja työnetsintään.
- Hanke on toiminut tulostavasti yksikkönä ja sen toimintaa on seurattu läpinäkyvästi. Todennäköisesti tuloksia jatkossakin osaltaan selittää se miten läpinäkyvästi niitä kyetään seuraamaan, vertaamaan ja minkälaisia tavoitteita toiminnalle asetetaan.
- Tärkeää kaikissa kunnissa olisi panostaa palvelun jatkuvuuteen ja skaalautuvuuteen. Palvelun arviointiasetelma hanketyyppisessä toiminnassa osaltaan osoitti, kuinka vaikeaa on todentaa vaikutuksia, kun toiminnalla ei ole selkeää jatkuvuutta.
- Palveluiden ja palvelumallien rinnalla oleellista on henkilöstö ja osaamisesta huolehtiminen toteuttajakunnissa. Työelämäntulkkipalveluun on löytynyt hyvät työntekijät, joilla on todennäköisesti ollut suurin merkitys palvelun tuloksellisuuteen.

Toiminnan kehittäminen ja jatkuvuus – kuntakohtaisesti

Kuntien suunnitelmia ja näkökulmia jatkosta arvioinnin perusteella:

- **Kuusamossa** palvelu on jo ollut osana Työllisyyspalvelupiste Kieppiä ja toiminnalle haetaan jatkuvuutta palkkaamalla henkilö maahan muuttaneiden palveluihin. Arviointi ja tulokset antavat vahvan tuen tälle ratkaisulle.
- **Puolangalla** jalkautuva työote otetaan pysyväksi toimintamalliksi hankkeen jälkeen – henkilöasiakkaille ja tarvittaessa työnantajille. Puolangalla on ollut jonkin verran vaihtuvuutta henkilöstössä, joka on ainakin projektiryhmän kokouksissa tunnistettu haasteeksi. Puolangalla tärkeää olisi vakiinnuttaa toimintaa osaksi sellaisten henkilöiden toimenkuvia, jotka jo työskentelevät kunnassa.
- **Pudasjärvellä** on tavoitteena integroida Työelämätulkkipalvelua omavalmentajan työnkuvaan. Kunnassa selvitetään miten nykyinen omavalmentajan prosessi vastaa työelämätulkkimalliin, mitä lisätään ja miten minimoidaan lisätyön määrä. Arvioinnin perusteella integrointi viranomaisen toimenkuvaan on yleisesti haastavaa. Viranomaiset kokivat, että lainsäädännön velvoitteista johtuen heidän aikansa ei riitä työelämätulkkipalvelun kaltaiseen laajempaan henkilökohtaiseen tukeen ja työpaikkoja ja työnhakijoita kohtauttavaan työhön. Mikäli työelämätulkkipalvelua integroidaan osaksi viranomaistyötä, edellyttäisi se viranomaistyön uudelleen organisointia, esimerkiksi asiakassalkkujen tarkempaa ryhmittelyä, viranomaistyön keskittämistä sekä yritysysteistyön ja työnvälityksen lisäämistä osaksi perustyötä.
- **Taivalkoskella** työllisyysohjaajat tekevät lakisääteisen työn lisäksi paljon ohjauksellista työtä, joka edistää asiakkaan työllistymistä. Työelämätulkkimallissa jalkautuva työ ja työntekijän palveluohjauksellinen työote ovat asioita, joita työllisyysohjaajat eivät omassa työssään samassa määrin pysty toteuttamaan ja tältä osin Taivalkoskella tarvittaisiin erillinen resurssi. Kohderyhmien osalta työelämätulkkimalli on palvellut parhaiten asiakkaita, joilla on haasteita työ- ja toimintakyvyssä. Siihen liittyvää tietoa/näyttöä ei kuitenkaan ole riittävästi, jotta asiakkaat ohjautuisivat oikeanlaisten palveluiden piiriin. Kyseinen kohderyhmä voi hyötyä työelämätulkkimallista monella eri tavalla: työ- ja toimintakykyyn liittyvän tarkemman selvittelyn myötä he osaavat paremmin hakea itselleen soveltuvaa työtä. Asiakkaat voivat prosessin edetessä ohjautua myös muualle kuin työmarkkinoille (eläke, tms.).

4. Vaikuttavuusmalli

Vaikuttavuusmallin määrittämisen lähtökohdat

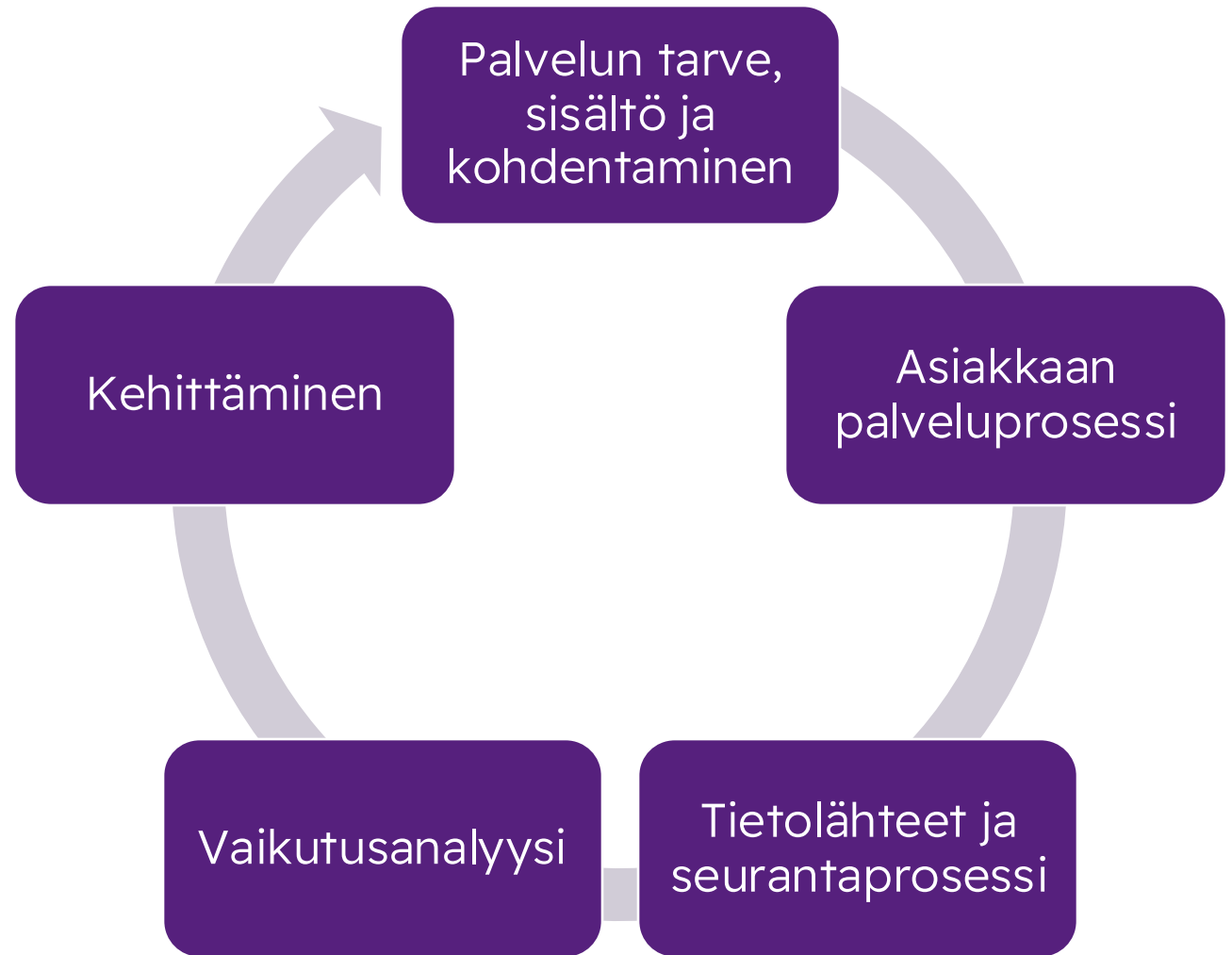
- Asiantuntijapalvelun toisena päätehtävänä oli **kuvata ja määritellä arvioinnin työn tuloksena jatkossa hyödynnettävissä oleva vaikuttavuuden toimintamalli työllisyyspalveluihin toteutettavaan vaikuttavuuden arviointiin.**
- Mallinnus tehtiin kahdessa päävaiheessa: ensin alkuvaiheessa palvelemaan itse arviointia sekä lopullisesti tarkennettuna mallinnuksena hyödyntäen arvioinnin lopputuloksia sekä arviointiprosessissa kertyneitä kokemuksia. Mallinnus perustuu arvioinnin kokonaisjohtopäätöksiin ja suosituksiin: Se tuo esiin suosituksenomaisesti asioista, joita nähtiin arvioinnin perusteella jatkokehitystarpeiksi.
- Mallinnuksessa otetaan huomioon myös kansallista työllisyyspolitiikan vaikuttavuutta käsittelevän tutkimuskirjallisuuden sekä kuntien uuden työllisyyden rahoitus- ja kannustinmallin tavoitteet ja painotukset.

Vaikuttavuusmalli

Kehitetty työllisyyspalveluiden vaikuttavuusmalli koostuu 5 osakokonaisuudesta. Mallinnuksen lähtökohtana oli Work&Stay -projektin työelämätulkkipalvelun ja sen arviointikokemukset. Palvelun tarve, sisältö ja kohdentaminen oli siten määritelty sekä yleisellä tasolla että kuntakohtaisilla painotuksilla etukäteen. Hankkeessa tuotettu valmennuspalvelu ei sisältänyt viranomaiselle kuuluvaa toimivaltaa. Palveluun osallistumisesta ja velvoittavuudesta oli kuitenkin työttömien työnhakijoiden kanssa sovittu asiakassuunnitelmassa.

Työelämätulkkia ja kertyneitä arviointikokemuksia on käytetty lähtökohtana mallinnuksessa.

Mallinnuksen soveltuvuutta täysin toisentyypisiin työllisyyspalveluihin, kuten tukityöllistämiseen tai tutkintokoulutukseen voi pitää suuntaa antavana.

Palvelun tarve ja kohdentaminen

> Palvelu **kohdentuu siitä aidosti hyötyville**: Palvelun tarvitsijoita on tyypillisesti enemmän kuin palvelusta hyötyviä.

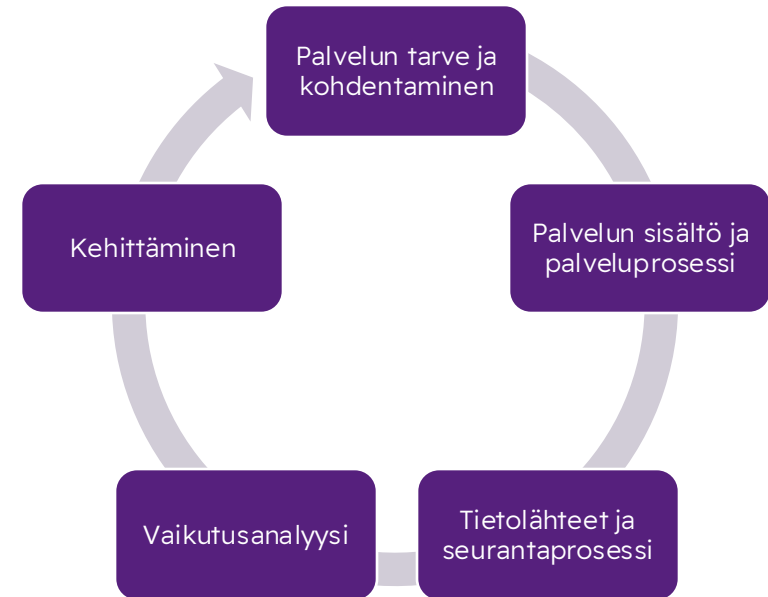
- *Työelämäntulkkipalvelussa otettiin käyttöön asiakkaan **työllistymispotentiaalin** määrittäminen palvelun alkuvaiheessa. Tätä voitaisiin käyttää hyvänä lähtökohtana palvelun kohdentamiselle. Perusteltua olisi huolehtia, että palveluun ei ohjaudu kuitenkaan ”liian hyviä” tai toisaalta ”liian vaativia” asiakkaita.*

> Palvelu on **selkeä ja ymmärrettävä**

- **Asiakasohjauksesta vastaaville viranomaisille**, jotta palvelu voidaan kohdentaa oikein. *Virkailijat kokivat hankkeen toiminnan selkeytyneen erityisesti siinä vaiheessa, kun TE-uudistus toi viranomaistyön kuntiin. Työllistymispotentiaalin arviointitapaa kannattaisi jalostaa myös viranomaistyöhön ennen palveluihin ohjautumista. Ohjautuminen hankkeelle tapahtui montaa reittiä. Jatkossa kannattaisi selkeyttää asiakaskriteereitä (esim. työttömyyden kesto, työllistymispotentiaali, aiempi palveluhistoria) ja sitä, että ohjaus työllisyyspalveluun tapahtuu työvoimaviranomaisen toimesta. Palvelu kannattaa aina linkittää tiivistä viranomaistyöhön.*
- **Asiakkaalle itselleen**, jotta hän tietää mitä odottaa ja miten voi itse vaikuttaa tavoiteltavaan muutokseen; asiakkaan käyttämisvaikutusten ja omatoimijuuteen ohjaamisella on usein kaikkein ratkaisevin vaikutus lopputulemiin. *Asiakkaiden kokemaa hyötyä Työelämäntulkkipalveluista oli keskimäärin hyvä.*

> Onko palveluilla **kysyntää työmarkkinoilla?**

- Työllisyyspalvelun vaikuttavuutta edesauttaa, että tarjottavilla ratkaisuilla ja palveluun ohjattavilla asiakkailla on mahdollisuuksia poluttua työmarkkinoille ja palveluilla on aitoa kysyntää työmarkkinoilla. Palvelun ei tulisi korvata eikä syrjäyttää työtä itsessään (esim. jo valmiiksi ilmoitettuihin työpaikkoihin ohjaaminen), joskin tälläkin voi olla sosiaalisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta vaikuttavaa: olemassa olevaan työpaikkaan pääsee sellainen henkilö, joka siihen ei muuten pääsisi. Itse palvelumallissa kannattaa edistää uusia työpaikkojen syntymistä (helpotetaanko työnantajien työllistämiskynnystä, tunnistetaanko piilotyöpaikkoja tai piileviä työvoimatarpeita). *Työelämäntulkki-palvelussa yrityksiin suunnattua yhteistyötä on tehty menestyksekkäästi ja kroonisesta työvoimapuolasta kärsivällä vielä kohtuullisen matalan työttömyysasteen toiminta-alueella palvelulla on edesautettu työvoimareservien tehokkaampaa käyttöä ja heikommassa asemassa olevien työmahdollisuuksien syntymistä.*

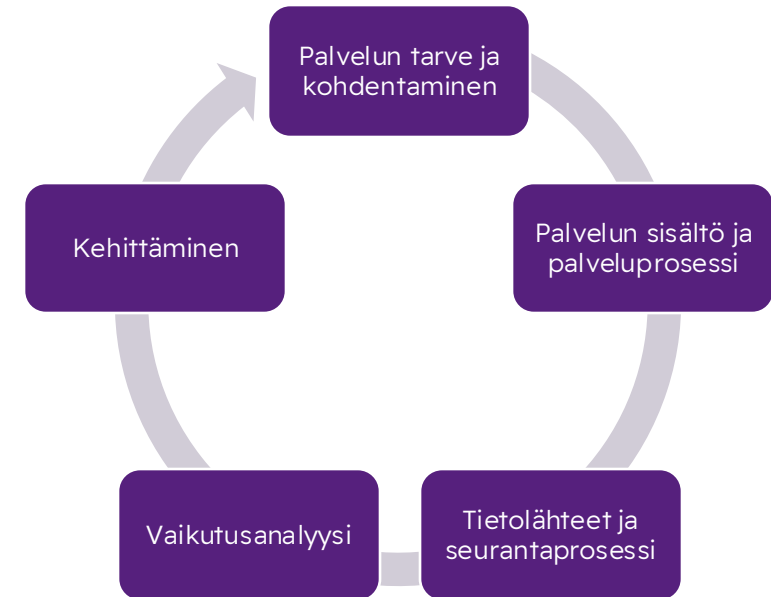

Palvelun sisältö ja palveluprosessi

> Miten palvelu **asemoittuu** muihin työvoimapalveluihin? Onko palvelu luonteeltaan tiettyyn hetkeen tarkoitettu erillispalvelu vai pitkittäisempi ja prosessimaisempi tukipalvelu suhteessa asiakkaan palveluprosessiin, työnhakuun liittyviin yleisiin velvoitteisiin sekä viranomaistyöhön.

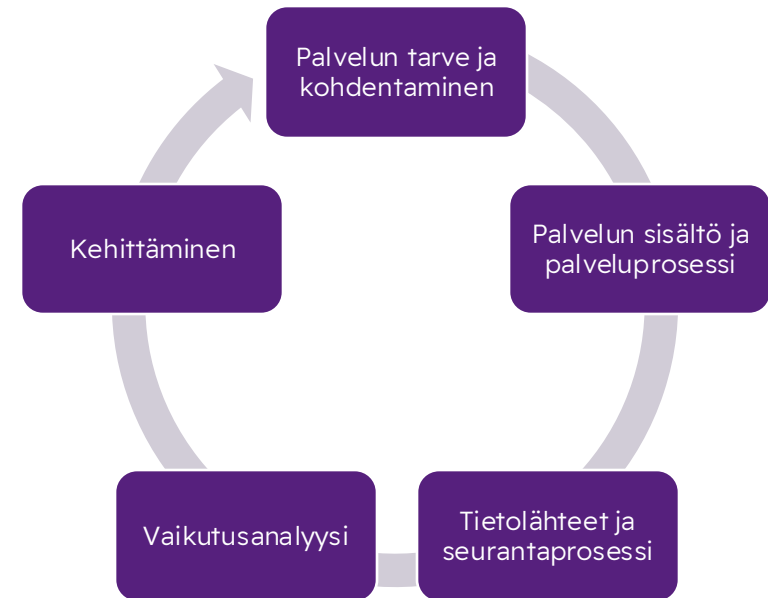
- Palvelun luonteen perusteella tulisi määrittää palvelun **kesto**. Tällä on vaikutus työllistymisen sekä palvelun laskennallisiin työllisyysvaikutuksiin. Mikäli kyseessä on erillispalvelu, kesto on syytä pitää rajattuna ja suhteuttaa, missä ajassa tavoiteltaviin muutoksiin on palvelun avulla päästävässä. Mikäli haluttu tulos ei synny tietyssä etukäteen määritellyssä ajassa, palvelu tulisi selkeästi päättää.
 - Kuntien työttömyysturvan kannustinmallin näkökulmasta palveluita ja palveluprosessia pitäisi yleisesti pyrkiä lyhentämään. Pidempi kesto voi tietyillä kohderyhmillä lisätä työllistymisen yleistä todennäköisyyttä – riippumatta mitä apua palvelu tarjoaa. Toisilla taas työllistymisen pitkittyminen voi etäännyttää työmarkkinoilta ja vaikeuttaa tilannetta.
 - Mikäli kyseessä on nk. pitkittäisempi ja prosessimaisempi palvelu, tulisi palvelun perustua lyhentämään työllistymiseen tarvittavaa aikaa ja arvioida vaikutuksia tämän tehostumisen myötä.
- Miten palvelu suhtautuu **muihin vastaaviin palveluihin**. Missä määrin palvelussa on omaa apua missä määrin hyödynnetään olemassa olevia muita – tuottaako palvelu lisäarvoa olemassa oleviin palveluihin.
 - *Työelämäntulkkipalvelun rinnalla on ollut toteuttamisalueellaan vain vähän vastaavia tai vastaavalle kohderyhmälle suunnattuja palveluita tarjolla. Virkailijoiden palautteen perusteella palvelulla on ollut selkeä paikka. Palvelu ei ole syrjäyttänyt muita palveluita ja on voinut myös vähentää tarvetta tarjota muita työvoimapalveluita.*
 - *Työelämäntulkkipalvelussa tarjottava apu erosi määrällisesti varsin runsaasti eri toteuttajatahojen välillä. Tämä voi johtua myös asiakasaineksesta, palvelun kestosta sekä kirjauskäytännöistä. Palvelun tehokkuuden arvioinnin kannalta on tärkeää kehittää ja yhdenmukaistaa kirjauskäytäntöjä. **Kovin suurta merkitystä kuitenkin ei välttämättä ole toimenpiteiden määrällä tai sisällöllä vaan ajallisella kestolla ja lopputulemilla.** Työelämäntulkkipalvelun yksi vahvuus on ollut liikkumavara ja vapausaste tuottaa sellaista apua, jota kukin asiakas yksilöllisesti tarvitsee sekä mikä on toteuttaja-alueella toimivinta.*
 - Muiden palveluiden käyttöä tulisi arvioida tarkkaan. Palvelu ei automaattisesti saisi perustua muiden palveluiden käyttöön tai kysynnän kasvattamiseen. Päinvastaisessa tilanteessa palvelun vaikutus lisääntyy, jos sen avulla onnistutaan vähentämään muiden palveluiden kysyntää ja tarvetta. Tämä tulkinta ei kuitenkaan päde kaikkiin asiakkaisiin. Esimerkiksi työelämäntulkkipalvelussa on perusteltua, että erityisesti kaikkein haastavimmassa tilanteessa olevien asiakkaiden työllistymisen tueksi rakentuu palvelukokonaisuuksia, joiden avulla oikea-aikaisesti ja kokonaisvaltaisesti edistetään työllistymistä. Tiettyjä palveluita olisi perusteltua jatkaa myös työllistymisen jälkeen varmistaen työllistymisen laatua ja työelämään kiinnittymisen pysyvyyttä.

Työelämäntulkkipalvelu vaikuttaisi parhaiten toimivan prosessimaisena palveluna viranomaispalvelun rinnalla. Projektin jatkuvuuden osalta pohdinnassa on ollut, olisiko se kuitenkin vaikuttavasti yhdistettävissä viranomaistyöhön. Vaikuttaa, että työelämäntulkki-palvelussa tarjottu apu on huomattavasti laajempi mitä viranomaistyöhön yleisesti voi katsoa kuuluvaksi. Parhaiten palvelu toimisi viranomaistyön rinnakkaispalveluna tiiviissä yhteistyössä työvoimaviranomaisen kanssa. Viranomaisen tulisi säilyttää oma selkeä ja objektiivinen roolinsa myös palveluiden aloittamiseen ja päättämiseen liittyen, keston ja muiden palveluiden käytön määrittelyyn sekä työnhaun velvoittavuuteen ja tähän liittyviin vallankäytön keinoihin.

Tietolähteet ja seurantaprosessi

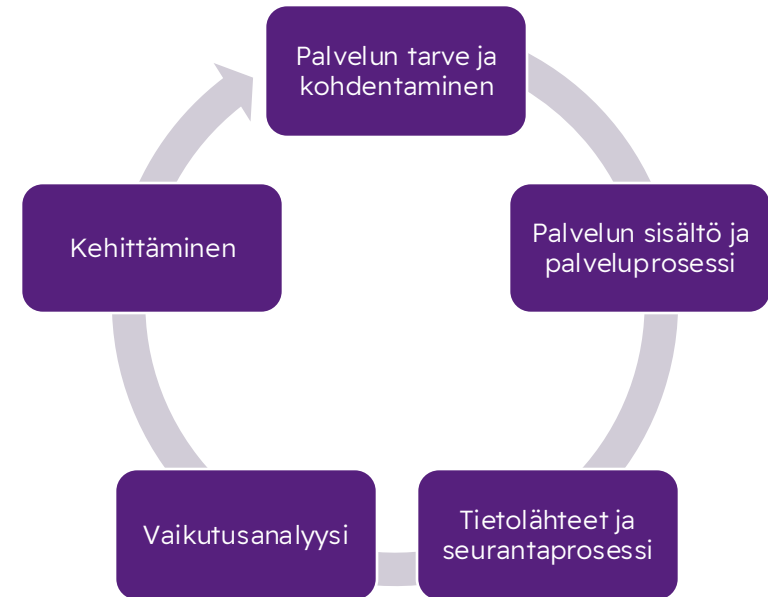
- Palveluiden seurantaan varten voidaan hyödyntää viranomaisen asiakastietojärjestelmää (A-TMT). Siinä on kuitenkin erityisesti työllistymisvaikuttavuuteen liittyviä tietopuutteita, jotka liittyvät mm. työllistymisvaikutusten todentamiseen. Tietopuutteita tulisi täydentää erillisellä seurantatiedolla. Täydentävät tietotarpeet voi karkeasti jakaa kolmeen osaan ja vaiheeseen:
 - Lähtötilanne: Työttömyyshistoria (ml. asiakkaan status kuntien maksuvastuun näkökulmasta), aiemmin saadut palvelut sekä työllistymispotentiaali
 - Palveluaika: palvelun kesto, tarjotut palvelut ja toimenpiteet.
 - Palvelun jälkitilanne: Heti, 3 kk jälkeen ja mahdollisesti myös 6 kk jälkeen. Työllistymisen laadun todentaminen.
- Seuranta kannattaa ensisijaisesti tehdä henkilöstön toimesta, koska sillä voidaan parantaa entisestään asiakaskokemusta ja varmistaa, että asiakkaan työllistyminen on pysyvää ja mahdolliset muut jatkopolut on hoidossa.
- Täydentäviä muita suositeltavia tietolähteitä ovat ainakin asiakastyytyväisyysmittaukset, joita voidaan myös vertailla työvoimapalveluiden yleisiin tyytyväisyysmittauksiin.
- *Työelämätulikki-palvelussa ja arvioinnissa on kehitetty seurantamallia ja sitä suositellaan vahvasti jatkettavaksi ja käytettäväksi soveltuvien osien myös muissa palveluissa.*
- Tulevaisuudessa työvoimaviranomaisen käyttöön mahdollisesti saatavat tulorekisteritiedot parantanevat myös työllisyysvaikutusten arvioita ja voivat tätä kautta automatisoida seurantaprosessia.

Vaikutusanalyysi

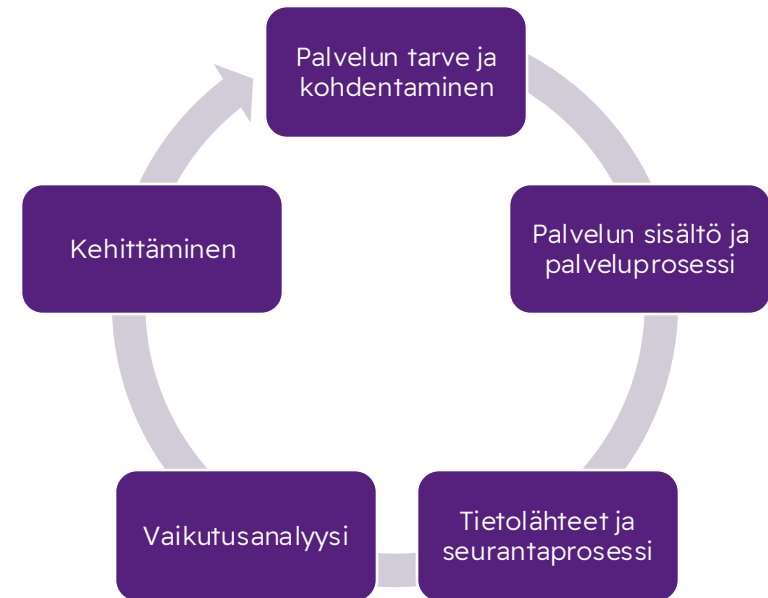
Vaikutusanalyysin lähtökohtana on riittävän laaja ja laadukas seurantatieto palvelun kohteena olevista asiakkaista ja heidän tilanteestaan työllistymisen näkökulmasta. Tällä varmistetaan riittävän pätevät ja luotettavat johtopäätökset vaikutuksista. Vaikutusanalyysissä tulisi keskittyä ainakin kolmeen toisiinsa sidoksissa olevaan näkökulmaan:

- **Työllistymiseen;** Suhteutettuna työllistymiseen vastaavista muista palveluista tai tyypilliseen työllistymiseen eri työttömyysvaiheissa.
 - Onko palvelulla ylletty suhteellisesti parempiin tuloksiin
 - Onko palvelulla nopeutettu tai tehostettu työllistymisvirtoja
 - Onko palvelun avulla kyetty työllistämään niitä asiakkaita, joiden valmiudet ovat ennakolta arvioituna heikoimmat
- **Taloudellisuus;** Palvelun kustannuksia tulisi suhteuttaa asiakasmääriin ja vertailla muihin vastaaviin palveluihin sekä työvoimapalveluiden laskennallisiin asiakaskohtaisiin kustannuksiin
- **Kuntatalousvaikutukset;** Talousvaikutusten laskentatapoja on erilaisia, mutta niiden tulisi perustua
 - **työllisyysvaikutuksiin** = mahdollisimman suuren sosiotaloudellisen arvon tuottaminen
 - **palvelun taloudellisuuteen** = julkisten varojen mahdollisimman tehokas käyttö tai näiden yhdistelmiin.

Kehittäminen

Vaikuttavuuden mittaamisen tulisi palvella jatkuvan kehittämisen periaatetta. Jatkuvalla kehittämistyöllä tulisi erityisesti jalostaa syntyneitä ja vaikuttavaksi todennettuja käytänteitä ja toimintatapojen uusille asiakasryhmille tai uusien palveluiden käyttöön. Tärkeä näkökulma on arvioida jatkuvasti myös sitä, onko palvelua laajennettavissa. Näihin tarpeisiin myös erilaisilla kehittämishankkeilla on tärkeä sijansa.

Kiitos!

Lisätietoa

Mikko Kesä,

mikko@mikkokesa.fi

+358 400 203494

www.mikkokesa.fi

